

Dosarul nr.3ra-100/2021

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (V. Chiselița)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (A. Gheorghieș, A. Toderaș, E. Bejenaru)

DECIZIE

02 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Nina Vascan
Nicolae Craiu
Victor Burduh

examinând recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de
Pruteanu Liuba împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani și Casei
Naționale de Asigurări Sociale, cu privire la anularea actului administrativ individual
defavorabil și obligarea recalculării și achitării pe viitor a pensiei,
împotriva deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă :

La 21 decembrie 2018, Pruteanu Liuba a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani și Casei Naționale de
Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și
obligarea recalculării și achitării pe viitor a pensiei.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 07 noiembrie 2018 a înaintat cerere prealabilă
prin care a solicitat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani efectuarea
recalculării pensiei pentru vechimea în muncă, începând cu 29 septembrie 2017,
reieșind din salariul lunar de funcție al judecătorului Curții de Apel Chișinău.

Prin răspunsul nr. 8159 din 10 decembrie 2018, Casa Teritorială de Asigurări
Sociale Buiucani a refuzat în admiterea cerințelor înaintate, indicând că lipsesc temeieri
legale de a recalcula pensia de judecător, începând cu 29 septembrie 2017. Totodată, s-
a menționat că conform art. 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul
judecătorului, pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea
salariului judecătorului în exercițiu, recalcularea efectuându-se în mod automat din
data, de când prin legislație a fost majorat salariul judecătorului în funcție și din salariul

funcției din care a fost stabilită inițial pensia pentru vechime în munca, indiferent de avansările ulterioare.

A susținut reclamanta că, refuzul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani nr. 8159 din 10 decembrie 2018 este neîntemeiat, bazat pe interpretarea causal extinctivă a normelor de drept material și, respectiv, lipsit de consistență și suport juridic, iar în consecință necesar de anulat, cu restabilirea dreptului violat și obligarea autorității emitente la calcularea pensiei pentru vechimea în muncă determinată din mărimea salariului de funcție al judecătorului Curții de Apel, începând cu data de 29 septembrie 2017 și recalcularea ulterioară a pensiei în dependență de majorarea treptată a salariului judecătorului Curții de Apel.

Reclamanta a menționat că, începând cu anul 1996 activează în funcția de judecător, iar la 21 septembrie 2017, prin decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 379-VIII, publicat în Monitorul Oficial la 29 septembrie 2017, a fost numită în funcția de judecător la Curtea de Apel Chișinău. La 25 iulie 2012, i-a fost stabilită pensia pentru vechimea în muncă, reieșind din salariul judecătorului primei instanțe.

Potrivit art. 32 alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55 % din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani - de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu. Reieșind din prevederile legale, pensia pentru vechimea în muncă urmează ai fi calculată începând cu 21 septembrie 2017, reieșind din mărimea salariului lunar al judecătorului Curții de Apel.

A solicitat reclamanta anularea răspunsului Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani nr. 8159 din 10 decembrie 2018 și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a efectua recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă, începând cu 29 septembrie 2017, reieșind din salariul lunar de funcție al judecătorului Curții de Apel Chișinău și recalcularea ulterioară a pensiei în dependență de majorarea treptată a salariului judecătorului Curții de Apel.

Prin încheierea din 25 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a aplicat în privința Casei Naționale de Asigurări Sociale și s-a încasat de la Casa Națională de Asigurări Sociale în folosul statutului amendă în mărime de 100 unități convenționale, ceea ce constituie 5 000 lei, pentru neprezentarea probelor în instanța de judecată (f.d.47 - 48).

Prin încheierea din 09 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a aplicat Casei Naționale de Asigurări Sociale și s-a încasat din contul acesteia în folosul statutului amendă în mărime de 100 unități convenționale, ceea ce constituie 5 000 lei, pentru neprezentarea probelor în instanța de judecată (f.d.57 - 58).

Prin hotărârea din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Pruteanu Liuba.

S-a constatat ilegalitatea refuzului Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani nr. 8159 din 10 decembrie 2018 cu privire la recalcularea pensiei pentru vechime în muncă Liubei Pruteanu.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze Liubei Pruteanu pensia pentru vechime în muncă, începând cu 29 septembrie 2017, reieșind din salariul lunar de funcție al judecătorului Curții de Apel, cu recalcularea ulterioară a pensiei în dependență de majorarea treptată a salariului judecătorului Curții de Apel (f.d.72, 77-86).

La 14 noiembrie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d.76), ulterior la 23 decembrie 2020 a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii primei instanțe și a încheierilor din 25 septembrie 2019 și 09 octombrie 2019 cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii (f.d.111-113).

Prin încheierea din 11 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cauza a fost remisă Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea chestiunii privind strămutarea cauzei la o altă Curte de Apel, pe motiv că reclamanta Pruteanu Liuba activează în cadrul Curții de Apel Chișinău în calitate de judecător (f.d.91-92).

Prin încheierea din 22 ianuarie 2020 a Curții Supreme de Justiție a fost strămutată cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Pruteanu Liuba împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani și Casei Naționale de Asigurări Sociale, la Curtea de Apel Bălți (f.d.103-105).

Prin decizia din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că Casa Națională de Asigurări Sociale, din motive neîntemeiate, nu a efectuat recalcularea pensiei, astfel lipsind-o pe intimată de dreptul dobândit licit de recalculare a pensiei, stabilindu-i mărimea pensiei cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia la 01 aprilie a fiecărui an. Or, dreptul social Pruteanu Liuba l-a dobândit licit, odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă în anul 2012. Prin urmare, dreptul social cu privire la beneficierea de pensie pentru vechime în muncă, inclusiv și recalcularea acesteia, a fost dobândit de anterior modificărilor din 04 aprilie 2014 (în vigoare din 16 mai 2014) operate la art. 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Drept urmare, instanța de apel invocând art. 32 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544 – XIII din 20 iulie 1995, care indică că pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu și stipulările art. 4 alin. (3) lit. b) din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor nr. 328 din 23 decembrie 2013, care reglementează salariul de funcție, a remarcat că prima instanță temeinic a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să efectueze judecătorului Curții de Apel Chișinău, Pruteanu Liuba recalculul cuantumului pensiei începând cu 29 septembrie 2017, ținând cont de salariul de funcție al judecătorului Curții de Apel, cu recalcularea ulterioară a pensiei în dependență de majorarea treptată a salariului judecătorului Curții de Apel.

La fel, instanța de apel a remarcat că în prezenta cauză urmează a se ține cont de hotărârile Curții Constituționale, prin care s-a expus asupra dreptului la pensie a anumitor categorii de salariați, inclusiv a judecătorilor. În această ordine de idei, hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul

constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor procuraturii și funcționarilor publici, prevede că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice, este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului.

Așadar, instanța de apel a respins ca fiind neîntemeiat argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că, prin hotărârea Curții Constituționale nr. 52 din 27 iunie 2017, s-a constatat constituționalitatea art. III al Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin urmare acesta urmează a fi aplicat în forma în care există. Or, prin hotărârea menționată Curtea în pct. 25 a subliniat că noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai pentru persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor la pensie stabilite anterior.

Astfel, în pofida faptului că norma legală indicată a rămas în vigoare, aceasta nu poate fi aplicată la caz intimă, care a dobândit dreptul la pensie anterior, ci doar celor care au dobândit acest drept ulterior adoptării actului normativ.

La 10 noiembrie 2020, Curtea de Apel Bălți, a pronunțat decizie suplimentară prin care au fost menținute încheierile din 25 septembrie 2019 și respectiv 09 octombrie 2019 emise de Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, motivându-și soluția prin faptul că prima instanță corect a ajuns la concluzia de a aplica în privința Casei Naționale de Asigurări Sociale amendă în mărime de 100 unități convenționale, și repetat la fel 100 unități convenționale, deoarece Casa Națională de Asigurări Sociale nu și-a onorat obligația de a prezenta documentele necesare nici după două solicitări, deși a fost înștiințată prealabil despre o eventuală aplicare a sancțiunii prevăzute de Codul administrativ (f.d.160-163).

La 25 noiembrie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus prin intermediul poștei electronice, cerere de recurs nemotivată împotriva deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Bălți (f.d.164-165), ulterior la 28 decembrie 2020, prin intermediul poștei electronice a prezentat motivarea recursului, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei decizii noi (f.d.183-185).

În motivarea recursului, recurentul a menționat că decizia contestată este neîntemeiată, deoarece instanța de apel nu a analizat multilateral legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanță și instanța de apel ca fiind stabilite.

Recurentul a indicat că potrivit documentelor din dosarul de pensionare, începând cu data de 25 iulie 2012, intimata beneficiază de pensie pentru vechime în muncă, în mărime de 80 % față de salariul de funcție al judecătorului Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău. Respectiv, prin acțiunea înaintată Pruteanu Liuba solicită obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei începând cu 29 septembrie 2017 din salariul mediu lunar achitat judecătorului Curții de Apel or, prin cererea înaintată se pretinde la o nouă stabilire a pensiei cu recalcularea pensiei reieșind din salariul de funcție a judecătorului Curții de Apel Chișinău, iar o normă care să prevadă dreptul pretins nu există.

A remarcat că la art. III din Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, este prevăzut că judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător vor primi pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

A menționat că la capitolul dat s-a expus și Ministerul Justiției prin scrisoarea nr. 03/3250 din 03 aprilie 2015, explicând că se recalculează pensiile stabilite până la data de 16 mai 2014 (data intrării în vigoare a Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014) judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă. Pensiile stabilite până la intrarea în vigoare a Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014 judecătorilor care activează în continuare în funcție de judecător nu se mai supun recalculării în temeiul art. 32 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20 iulie 1995.

Odată ce au fost abrogate prevederile art. 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, ce admiteau recalcularea pensiei judecătorului ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu sau modificării/creșterii salariului odată cu numirea acestuia în altă funcție superioară celei deținute, pensia judecătorilor care se află în exercițiul funcției nu mai are fundamentare legală de a fi recalculată odată cu majorarea salariului. Dreptul la recalcularea pensiei fiind rezervat doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă, precum și indică art. 32 alin. (3) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Consideră că, nu pot fi reținute argumentele instanței de apel referitor la faptul că art. III din Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 nu se atribuie la Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului or, la caz legislatorul s-a referit anume la judecătorii care beneficiază de pensie, dar continuă să activeze în funcția de judecător, dar nicidecum la cei care se vor pensiona.

Prin urmare, conform art. 6 alin. (2), (3) din Codul civil, legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare. Astfel, de la data intrării în vigoare a legii noi, efectele legii vechi încetează, cu excepția cazurilor în care legea nouă nu prevede altfel.

Totodată, a menționat că dreptul la recalcularea pensiei nu poate fi asimilat dreptului la pensie și declarat ca fiind inalienabil și imprescriptibil, asemănător dreptului de proprietate în sensul art. 1 Protocolul 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului. Or, dreptul de a stabili cuantumul pensiei și formula de calcul a acesteia este prerogativa statului, în dependență de evoluția statului, societății, situația economică, necesitățile populației, statul neavând dreptul de a lipsi de pensie cetățenii săi, statul neavând dreptul de a micșora cuantumul pensiei pentru a nu înrăutăți starea materială a cetățeanului pensionar, dar totodată, statul are dreptul de a stabili regulile (Legile) în dependență de modificările în societate și necesitățile populației pentru situațiile în curs de realizare, iar achitarea pensiei face parte din aceste situații în curs de realizare. Or, pensionarii urmează să se supună Legilor în vigoare la momentul achitării pensiei.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța

de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Decizia instanței de apel a fost pronunțată la 27 octombrie 2020.

Dispozitivul deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Bălți a fost recepționat de Casa Națională de Asigurări Sociale la 03 noiembrie 2020, fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d.157).

La 25 noiembrie 2020, cu respectarea termenului prevăzut de art. 245 alin.(1) din Codul administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus prin intermediul poștei electronice, cerere de recurs nemotivată împotriva deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Bălți (f.d.164-165).

La 28 decembrie 2020, prin intermediul poștei electronice a prezentat motivarea recursului.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că recursul depus la 28 decembrie 2020 de Casa Națională de Asigurări Sociale (f.d.183-185) este în termen or, decizia instanței de apel a fost expeditată participanților la data de 27 noiembrie 2020 prin scrisoarea nr. 20999 (f.d.166) și recepționată de către recurent la data de 02 decembrie 2020, fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d.176).

La 04 decembrie 2020, în adresa participanților la proces a fost expeditată copia recursului nemotivat (f.d.170), iar la 29 decembrie 2020, a fost expeditat recursul motivat, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței (f.d.188).

La 04 ianuarie 2021, prin intermediul poștei electronice, Pruteanu Liuba, reprezentantă de avocatul Pruteanu Vasile, a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului (f.d.197, 198).

Prin încheierea din 28 aprilie 2021 a Curții Supreme de Justiție recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, împotriva deciziei din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Bălți, a fost numit pentru examinare în fond, în complet de 5 judecători.

Conform art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

La caz, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului, au fost expuse cu suficientă claritate.

Studiind materialele dosarului, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul, din considerentele ce urmează.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019.

Potrivit art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Respectiv, procedura de contencios administrativ dedusă judecății în prezentul caz urmează a fi judecat prin prisma dispozițiilor Codului administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, pe când în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii actului administrativ, și anume, a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 01 aprilie 2019).

Conform art. 248 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie de respingere a recursului.

De asemenea potrivit dispozițiilor art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Aplicabile litigiului sunt prevederile art. 244 alin. (2) coroborat cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, care stipulează că pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La acest capitol, Colegiul reține și prevederile art. 22 și art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, conform cărora instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Din suportul probatoriu anexat la materialele cauzei rezultă că din anul 1996 Pruteanu Liuba activează în funcția de judecător, iar în prezent este judecător la Curtea de Apel Chișinău. Începând cu 25 iulie 2012, Pruteanu Liuba primește pensie de judecător în mărime de 80 % din salariul de funcție a judecătorului Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, stabilită în temeiul art. 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

La 08 noiembrie 2018, Pruteanu Liuba a înaintat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani cerere prin care a solicitat recalcularea pensiei începând cu data de 29 septembrie 2017, ținând-se cont de mărimea salariului lunar al unui judecător al Curții de Apel Chișinău, în exercițiu (f.d.3).

Prin răspunsul nr.8159 din 10 decembrie 2018, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani a comunicat Liubei Pruteanu despre refuzul recalculării pensiei, în temeiul art. 3 din Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (f.d.4).

Nefiind de acord cu răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani, la 21 decembrie 2018, Pruteanu Liuba a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând anularea răspunsului nr. 8159 din 10 decembrie 2018 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani, obligarea Casa Națională de Asigurări Sociale de a recalcula pensia pentru vechimea în muncă începând cu 29 septembrie 2017, reieșind din salariul de funcție a judecătorului Curții de Apel Chișinău, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula și achita pensia pe viitor conform prevederilor art. 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în mărime de 80% din salariul lunar de funcție.

Instanțele ierarhic inferioare fiind investite cu judecarea prezentei cauze au ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu argumentele invocate în recurs, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră corectă soluția instanței de apel și a primei instanțe privind admiterea acțiunii depuse de Pruteanu Liuba ca fiind întemeiată.

Or, în conformitate cu art. III din Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în vigoare de la data de 16 mai 2014, judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcție de judecător, vor primi pensie în mărimea stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Conform art. 32 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20 iulie 1995, judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea 8 de 20 de ani - de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

Pensia pentru vechime în muncă stabilită în condițiile alin.(1) se calculează și se plătește doar judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă.

În conformitate cu prevederile art. 101 din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor nr. 328 din 23 decembrie 2013, salariile de funcție ale judecătorilor și procurorilor stabilite în condițiile art. 1 se reexaminează anual de la data de 01 aprilie.

Prin urmare, la caz instanțele ierarhic inferioare corect au stabilit că recalcularea pensiei judecătorului urmează să se efectueze reieșind din cuantumul dreptului patrimonial dobândit, la caz, ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu, fără careva limitări.

În temeiul art. 4 alin. (3) lit. b) din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor nr. 328 din 23 decembrie 2013 (în vigoare până la 01 decembrie 2018),

salariul de funcție al judecătorului din cadrul curții de apel se stabilește în cuantum de 4,3 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de peste 15 ani.

Prin prisma dispozițiilor art. 10 lit. a) – c) din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor nr. 328 din 23 decembrie 2013 (în vigoare până la 1 decembrie 2018), prevederile art. 4 din prezenta lege se pun în aplicare după cum urmează: de la 1 ianuarie 2014, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum de 80% din salariile de funcție prevăzute la articolul 4; de la 01 aprilie 2015, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum de 90% din salariile de funcție prevăzute la articolul 4; de la 01 aprilie 2016, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în cuantum deplin conform articolului 4.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide a fi justă și întemeiată soluția instanțelor inferioare privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i recalculeze și achite pensia intimatului, în corespundere cu prevederile art. 32 alin. (1) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în mărime de 80%, reieșind din salariul mediu lunar al judecătorului Curții de Apel în exercițiu.

Totodată, se reține că instanța de apel corect a considerat irelevantă trimiterea la caz a apelantului Casa Națională de Asigurări Sociale referitor la faptul că intimata nu beneficiază de dreptul la recalcularea pensiei, reieșind din salariul judecătorului în exercițiu pentru perioadă dedusă cazului, la prevederile art. III din Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care stipulează că, judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător, beneficiază de mărimea pensiei stabilită până la data intrării în vigoare a prezentei legi, adică 16 mai 2014.

Or, la data intrării în vigoare a legii menționate, reclamantul/intimatul deja beneficia de dreptul la pensie în mărime de 80 % din salariul judecătorului în exercițiu, prin urmare, norma invocată de către recurentă nu este aplicabilă cazului, întrucât nu are efect retroactiv or, la caz reclamantul a obținut un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 CEDO, adică „un drept” înainte de adoptarea și intrarea în vigoare a art. III din Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (publicată în Monitorul Oficial nr. 115-119/304 din 16 mai 2014).

Respectiv, la acest segment nu pot fi reținute nici alegațiile recurentului invocate în cererea de recurs precum că odată ce au fost abrogate prevederile art. 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, ce admiteau recalcularea pensiei judecătorului ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu sau modificării/creșterii salariului odată cu numirea acestuia în altă funcție superioară celei deținute, pensia judecătorilor care se află în exercițiul funcției nu mai are fundamentare legală de a fi recalculată odată cu majorarea salariului, deoarece acestea contravin circumstanțelor de fapt și de drept menționate mai sus.

În continuare, instanța de recurs remarcă că întru consolidarea soluțiilor instanțele de judecată întemeiat au ținut cont și de Hotărârile Curții Constituționale prin care aceasta s-a expus asupra dreptului la pensie a anumitor categorii de salariați, inclusiv și a judecătorilor.

În această ordine de idei, Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, a prevăzut că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului.

Tot, în jurisprudența Curții Constituționale s-a menționat că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei (HCC nr.27 din 20 decembrie 2011).

În hotărârea nr. 25 din 27 iulie 2017, Curtea Constituțională a stipulat că stabilirea unor garanții materiale ale independenței judecătorului rezidă, în primul rând, în faptul că ele trebuie să reflecte înaltul statut al judecătorului. De aceea garanțiile materiale ale independenței judecătorului, stabilite de stat, trebuie să fie asigurate și să se respecte necondiționat. Este absolut inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului în procesul adoptării unor legi noi.

Prin hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011, Curtea Constituțională a remarcat Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată la 17 noiembrie 2010, la cea de-a 1098-a întâlnire a delegaților miniștri), conform căreia: „Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege. Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vîrstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii”.

Principiul de bază consfințit de Curtea Constituțională în hotărârile sale adoptate la acest subiect este că diminuarea cuantumului pensiei calculate, precum și restricțiile la plata pensiilor, stabilite judecătorilor în modul prevăzut de lege, contravin Constituției, principiilor fundamentale despre independentă organelor judiciare, consfințite în rezoluțiile Adunării Generale a ONU nr. 40 din 29 noiembrie 1985 și nr. 146 din 13 decembrie 1985, precum și Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului, conform căreia cuantumul pensiei judecătorului trebuie să fie, cât de apropiat posibil de nivelul ultimei sale remunerări.

În corespundere cu art. 4 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

În acest sens, art. 7 din Codul civil, pînă la operarea modificărilor prin Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 01 martie 2019, statuează că dacă prin tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sunt stabilite alte dispoziții decât cele prevăzute de legislația civilă, se vor aplica dispozițiile tratatului internațional.

Drept urmare, se constată că instanța de apel just a respins argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 52 din 27 iunie 2017 s-a constatat constituționalitatea art. III al Legii nr. 60 din 4 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, respectiv acesta urmează a fi aplicat în forma în care există or, prin hotărârea menționată Curtea în pct. 25 subliniază că noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai pentru persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior.

În concluzie, se denotă că norma dată nu poate fi aplicată la caz intimatului, care de fapt a dobândit dreptul la pensie anterior.

Or, remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vârstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a relevat că este inadmisibilă de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului în procesul adoptării unor legi noi. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai față de persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior.

De asemenea, Curtea Constituțională a menționat că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, art. 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei.

Având în vedere că dreptul social, cu privire la beneficierea de pensie pentru vechime în muncă, inclusiv și recalcularea acesteia, a fost dobândit de către judecătorii în funcție anterior modificărilor din 04 aprilie 2014 (în vigoare din 16 mai 2014) operate la art. 32 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, aceste situații juridice urmează a fi analizate prin prisma principiul ultraactivității legii vechi, și anume a art. 32 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului, în redacția de până la 16 mai 2014, care este o normă specială în raport cu prevederile în raport cu prevederile Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014.

Or, faptele juridice încheiate fie, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor. De altfel, legea nouă nu poate atribui efectele sale proprii situațiilor juridice trecute și nici faptelor juridice din care ele provin, adică nu le poate atribui efecte pe care acestea nu le puteau produce sub imperiul legii sub care s-au format, fie că este vorba de efecte produse

înainte de intrarea în vigoare a legii noi, fie că este vorba de efectele produse după intrarea în vigoare a legii noi.

De fapt, recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă conform salariului judecătorului în exercițiu, precum și plata integrală a acesteia judecătorului care continuă să activeze în această funcție, sunt considerate *facta praeterita* (faptele constitutive, modificatoare sau extinctive de situații juridice realizate în întregime înainte de intrarea în vigoare a legii noi, precum și efectele produse de acea situație juridică, vor fi reglementate de legea veche), ca urmare a recunoașterii și acordării lor în temeiul art. 32 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului în redacția de până la 16 mai 2014, adică sunt niște drepturi definitiv câștigate, care sunt protejate de principiul neretroactivității legii.

Pentru toate aceste argumente, se atestă fără echivoc că dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 60 din 04 aprilie 2014 trebuie interpretate în sensul că drepturile acordate în temeiul art. 32 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la statutul judecătorului în redacția de până la 16 mai 2014, vor fi luate în considerare la recalcularea pensiei pentru vechime în muncă a judecătorilor în funcție.

De asemenea, însăși în Decizia Curții Constituționale nr. 52 din 27 iunie 2017, prin care s-a constatat constituționalitatea art. III al Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, și anume în pct. 25 se decelează că noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai pentru persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior.

Din considerentele menționate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție notează că instanța de apel a examinat principalele întrebări juridice puse în prezenta acțiune și s-a pronunțat în mod detaliat în privința argumentelor invocate pe marginea cererii de chemare în judecată.

Totuși, pentru a nu ignora observațiile recurente și circumstanțele speciale ale cauzei (a se vedea, în contrast, *Bochan vs Ucraina*, 3 mai 2007, parag. 84), instanța de judecată a reexaminat problema de drept și a fost de acord cu raționamentul instanței de apel, care a fost completat în faza de recurs pentru a înlătura orice dubiu cu privire la legalitatea actelor judecătorești.

În esență, punctul de vedere al recurente oferit în această fază nu a putut modifica concluziile anterioare (a se vedea *Ruminski vs Suedia*, 2 mai 2017, parag. 32 – 33).

Pe baza celor prezentate, instanța de recurs constată că instanța de apel a determinat corect caracterul raportului juridic dintre părți și legile aplicabile soluționării cauzei, cu completările de rigoare.

Astfel, observațiile recurentului au fost ascultate, iar instanța de apel a răspuns la toate argumentele esențiale ale cauzei (a se vedea deciziile de inadmisibilitate în cauzele *Victor Harovschi vs Moldova*, 18 noiembrie 2008; *Fundația pentru Copii Speranța vs Moldova*, 17 octombrie 2017 sau *Calancea și alții vs. Moldova*, 6 februarie 2018, parag. 20, 34 – 35).

Având în vedere problemele de drept ridicate în prezentul caz, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil,

comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu prevederile art. art. 247, 248 alin. (1) lit. a) și alin. (2), 258 alin. (3) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se menține decizia din 27 octombrie 2020 a Curții de Apel Bălți, emisă în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Pruteanu Liuba împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani și Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu privire la anularea actului administrativ individual și obligarea recalculării și achitării pe viitor a pensiei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecători

Maria Ghervas

Nina Vascan

Nicoale Craiu

Victor Burduh